

FIGYELŐ

BALETT ÉS ORTHOPEDIA

*Parti Nagy Lajos: Szódalovaglás
Jelenkor, 1990. 188 oldal, 48 Ft*

*Kukorelly Endre: Én senkivel sem üldögélek
Pannon, 1989. 68 oldal, 60 Ft*

*Tasnádi Attila: Együgyű kísértet
Holnap, 1989. 70 oldal, 30 Ft*

*Cselényi Béla: Üzennek a falmikulások
Holnap, 1990. 102 oldal, 42 Ft*

Négy, az átlagból magasan kiváló verseskötényvakkora esemény, hogy a legbüszkébben zengő szavakat, az *áttörést, felvirágzást* is megérdemelné – ha azok nem állnának oly mókás elentétben a négy költő kedvelt játékaival: a pszeudo-dilettáns, (egy régi Cselényi-versben talált szóval) az amatőrpe szerepével. Eddig a fűzfapoéták álcázták zöngeményeiket jó versnek – most az amatőrpe fordít a kockán; tehetségének és poétikai tudásának nagy részét ép ízléssel eddig elkövetheetlen szabálysértések-re használja.

Az irányzat dicsekedhet nagy elődökkel, Arany tréfáitól és Kosztolányitól, Kormoson és Weöres Sándoron át egészen Sziveriig; Parti Nagy még első kötetében felhívta a figyelmet egy „Tandori és Cseh Tamás” mellékágra, a szűk tudat imitációjában tagadhatatlan Petri, Tolnai Ottó és mások hatása... de a versek többségének ilyen radikális eltorzítása csak Edward Lear vagy Morgenstern példáihoz mérhető. A kétely, irónia és kíméletlenség már régóta szokásos hármás imperatívusa a költészetnek, mint ahogy a *gyermekit* is rég kopott kozhely mondja a XX. század nagy felfedezésének – de az irónia, szkepszis és dacos infantilizmus ilyen töménysége mindenképp mérész újítás, akárhány mesterre hivatkozzék is a költő.

Az új kötetek hemzsegnek a vendégszövegektől; a legtöbbet Tasnádi idéz, a legszelle-

mesebben – gyakran egyetlen szóval vagy csak a grammatikai vázzal – Parti Nagy, de vigyázat! blöff is van a társasjátékban. (Parti Nagy: „*hál' itt leszek harminckét éves / nincsen miért áthal-lani*” – ODA HAT TONNA KRÉMES, 211.; Tasnádi: „...*Der Men- / schen Worte verstand ich nie. / Ex a sor nekem sose jelentett / semmit...*” – HOW TO GET A SWEETHEART.) Igazi háttérük a zajszeny, az a tízezer forrásból összeverődött kulturális hordalék, ami valamennyiünk tudatában ott csörömpöl; szavak, sorok, a tudott és az elfelejtett versekből, imákból és tangókból; hirdetések, párbeszédkekből elkopott felmondatok és mindenféle elszabadult szövegdarabka. (Ennek a töredékhalmaznak egyik, intézményesített alfaját nevezi meg a SZÓDALOVAG-LÁS alcímében a MINTAMONDATOK.) A zajszeny alattomosabb rokona a konvencionális indulatmenet, ami megjósolhatóvá, eleve unalmassá rontja az épp csak megkezdett költeményt, egyre nehezebbé téve az érvényes megszólalást. Ezért kell maszk mögül kiabálni az igazságot, úgy táncolni, mintha gyógytorna lenne.

Az nyilvánvaló, hogy a dilettánspoz nem valódi otrombaságból keletkezik: nehezebb észrevenni, hogy nem is az otrombaságon fe-lülemelkedők olcsó tetszelgéséből. Bármilyen sok kisszerű megnyilatkozást idéznek föl ezek a művek, az mindig a szerzővel közös sorstól – és hasonló zajszenyitől – sújtott kisembereké. A költő sem kivétel; ha hajlamos a hülyeséget egyetemes létállapotként feltüntetni, akkor sem vonja ki magát – ez az intelligencia, ahogy Hamvas Béla meghatározta: „*az, amikor az ember szemébe világít saját hülyesége*”.

Ugyanakkor a kisember okos is, amikor – jó okkal – eltitkolja, hogy egyáltalán képes véleményt alkotni, amikor, félve a felelősségtől, leplezi saját képességeit; ez a klasszikus definíció, amit Theophrasztosz adott az *eirónról*. Súlyos tévedés lenne, ha (látván ennek a taktikának gyakori felidézését) általánosítani próbálnánk az új költészetre. A látszólagos komolytalanság itt éppen arra szolgál, hogy mondhatóvá tegyen egy vagy más, igencsak komoly vá-

laszt. (Nemcsak fogalmakkal kifejezhető véleményre gondolok; az egész világ a kérdés, az életérés a válasz.)

A műfajnak – egyik változatát Partú Nagy dilettának nevezte – szemlélatomást megvan-nak a maga ellentmondásai: a dilettá dialektikája. Nem hiányzik a metafizikája sem. A rossz költőt Kosztolányi még megindítóan látta, aki pusztán a művészet kedvéért vállalja a nyomort, a gúnyt; ő az igazi idealizmus, hiszen sikerre nincs reménye. (Kivéve rendkívüli helyzeteket, például a forradalom utáni szituációt, amikor minimális íráskészség birtokában bárki lehet koszorús sztrájktró – ezt már én teszem hozzá, nem Kosztolányi.) A dilettáns maszkja tehát lehetővé teszi az önjagolás, a teremtés pátozának átélését – másrészt az önkifejezés örület, a pátoz betegség, és ami marad, az elfuserált teremtés. Kukorelly keserű „tréfájában”, az ELRENDEZÉS-ben Isten a legnagyobb dilettáns: „és látta, mert visszatette, hogy rosszul repülnek, a teheneket / a legelőre / szarvakat döfve beléjük / hátra (rossz) középre (rossz) / legelőre”, és „kifejleszti / a problémákat” (Wcöres még a részeg ördögöt vádolta vele!), „S remélte hogy van, mert elrendez / és teremt, elrendezi és / teremti magát”. Cselényi verse, a LACINAK, Tasnádié: SEGGSZPIR, Partú Nagytól például az ISTEN MINT OXIGÉN PALACK (273.) és még igen sok az elhibázva egy hibás világba zárt teremtmény panasz – pazar humor, a lehető legfeketébb háttérrel.

A SZÓDALOVAGLÁS tulajdonképpen gyűjteményes kötet, sok régi verset tartalmaz „jegyzet” formájában, folyamatos sorokba szedve (tovább erősítve parodisztikusan túlzott versszerűségüket), néhol kisebb – nem mindig szerencsés – változtatásokkal. (NA SZÉP: „*Ől belül nagyon kicsikék az összes angyal*” laposabb, mint az eredeti „*roppant kicsikék*” volt.) Az olvasás időrendjét nemcsak a „lábjegyzetek” szakítják meg, de a visszatérő sorok megtorpanásai is. Még szokatlanabb a számozás híján használhatatlan, kézírásos tartalomjegyzék – pedig nem egy vers csak a „címmel” együtt érthető teljesen, pl. a SE VÍZ, SE JÉG, 157. Az utolsó lapokon a „félszép éji csonkákát” találjuk: a csírákat, amik köré a vers (és a cím) nőtt, és amik talán legtovább fognak megmaradni az emlékezetben. A jegyzék egyes szakaszai maguk is összeolvashatók versként (98–104., 324–331.). A

végeredmény egyrészt klasszikus, pontos kompozíció, gondosan megtervezett ciklusokkal és ciklustörédekkel. Másrészt, ha betartjuk a szerző utasítását, és egyben olvassuk végig, elzsongít a permutációs lehetőségek látványa, hogy „*az egy rend nem az egyetlen*”; így érzékelteti a belső, lelki és szellemi káosz és zajszenny külső zürzavarának megfelelőjét.

A színhely krémes- és macskaszarszagú udvar, aládücsölt gang – innen szűrődik be az operett, bűnügyi szenzáció és családi háborúság (GRAMOXONE, 251., BEVÁSAT, 51.), a zajszenny alantasabb része. Előkelőbb hányada a magas költészetből hallatszik át – Partú Nagy csodás szellemességgel variálja mindkettőt. „*az égben minden este bálnagyár*” – kezd az egyik Kosztolányi-parafrázisba. (BÁLNAVYÁR, 49.) Az olvasót megérintette a HAJNALI RÉSZEGSÉG áhítatának emléke, kis híján elandalodott a rózsaszín alkonyi felhők képétől, s hirtelen undorító mézszárlás közepén találja magát. Ennyit várhatunk az égtől. Nem vagyunk már az Úr vendégei, mint Kosztolányinál, se zabigyerkei, mint Kormosnál, csak szánalmas játékszerek: „*istenem járasd meg gumijézusod*”. (GUMIJÉZUS, 154.)

A legmagasabb rendű idézet, amikor egyszer csak megszólal József Attila hangja (BOLDOG KARÁCSONYT, 113.) vagy Pilinszkyé a NÉGYSOROS-ból. (LÁGYPONT, 244., TONHAL, 130.) Első látásra megdöbbentő a legkomolyabb költő jelenléte a „troppaueresen” groteszk humorú képek tözsomszédságában, például az ESTI KRÉTA, 282.: „*a holddal vagyok egyedül / a háziállat félelemmel / amikor gok önmagam körül / esti kréta átléphetetlen*”. Második olvasásra kiderül, hogy nagyon szoros kapcsolatról van szó – és még néhány meglepő felfedezés!

Partú Nagy tömör képei eleinte pazar gazdagságúnak tűnnek, gyakran rejtélyesnek is. (Sok kihagyással dolgozik: jellemző a SZABAD VIZEK, 265., amit a *Jelenkor* első közlése öt versből montírozott össze, míg itt az előzmények nélkül szerepel.) Alaposabban megvizsgálva – ahogy a félkész „termékekből” megtanuljuk a kötet sajátos szótárát – kiderül, hogy elég kevés képcsáládót használ, sok esetben kifejezetten ósdiakat. Gyakran vezetnek felre a színesztéziák; sok kép csak azért tűnik homályosnak, mert látási alapon próbáljuk értelmezni, pedig más érzékszerven alapul. A leggyakoribb egy bődületes közhely: az ég, mint víztükör, a

csillagok, mint halak vagy háló, esetleg rács... ez az a pont, ahol érintkezett József Attila és Pilinszky divatja, ezt azóta „úrhajós költők” (Nemes Nagy Ágnes) generációi koptatták – úgy tűnt – használhatatlanná. A SZÓDALOVAGLÁS-ban (ha hozzászámítom azokat is, ahol az ég vagy folyadék arccá, szemmé alakul) többtucatnyi, többnyire pompás, elegáns vers alapul ezen a közhelyen – a minden szintre: a bizarr rímekre, az alliterációkra, a megzökkenő ritmusra is kiterjedő mesterkélttség elidegenítő hatása olyan erős, hogy még ezt is sikerült megújítani. E hatást segítik a szójátékok, hamis etimológiák, szó-szörnyszülöttek is.

Az elidegenítő képalkotásnak jó példája a KIS VERS A TAPSÜTÖTTEKÉRT, 292., de az is kiderül belőle, hogy Parti Nagy módszerével egész szerepek is megújíthatók, mint a Honért búsuló poétáé. A téma: akik fiatalon haltak a *libertásért* – így, rossz prózában, borzalmasnak tűnik, XIX. századi szavalmánynak. A „tűzbe (pl. ágyútűzbe) kerülni” kifejezésből a lehető legmesterkéltbb kép nő ki, a tepsiben sütésé: „ahogy az aprósüteményt / kengeti a tolluk lágyan / harcokcsimorzsát lópitét / a forró félszuezi tájban”... Gyermekdallal és József Attilával fűszerezze, a hatás megrázó – és megmenekült egy régimódi erény, sőt, nemcsak egy! A szegényekkel való együttérzés hangja is minden dagályosság nélkül szólhat meg (KAPSZLICVÁR, 124.). Merhet érzelmes lenni, „a giccsel puhán szembenézni” (ARANYRAGASZTÓ, 94.); valóban, egy hajszálnyival a giccshatár fölött egyensúlyoznak a kötet legszebb darabjai is – ezek szerintem a középső rész szonettjei közt találhatóak. (MALOMKERÉK, 188., AKKU, 191., SZUROK, 194.)

A harmadik rész újabb „csavarral” lep meg. Felbomlanak a címek, lassan már a fél verset tartalmazzák, vagy helyet cserélnek a „félszép éji csonkával”. Itt a figyelmeztetés: egy csírából több vers is lehet, vagy fordítva... Levezetés dekonstrukcióval, de nem divathóbort; valóban illik az utolsó harmad fő tartalmához, a sürűsödő halálfélelemhez.

Akik még a poharat sem találják elég jónak, és csak tiszta forrásból szürcsólnék a kultúrát, valószínűleg émelyegnek, amikor a SZÓDALOVAGLÁS hajnala a legmesterségesebb íztől rózsaszín: „omlós savanyútól vérzik a szád / mint az orvosi szarvasoké”. Nyilván nem minden ízléstípus képes megszokni a radikális elidegenítést

– de sokan vannak, akik a legjobb költőknek tartják Parti Nagy Lajost. Hogy az-e vagy sem, ezen a szinten már ízlés kérdése; az biztos, hogy ő a legeredetibb.

Kukorelly Endre nem rendez szóképekből túzójátékot, idézetekkel is ritkábban játszik – bár ha mégis, tagadhatatlanul ötletesen teszi. (A mintamondatokkal kacérkodó A KÖLCSÖNÖS NÉVMÁS csak mulatságos, de „az élet nem egy habostorta” banális bölcsességét kiforgató A TORTA már kimondottan erőteljes darab.) Leggyakrabban azonban az ellenkező eljárással válaszol a zajszeny kihívására: még tovább csupaszította eddig is puritán stílusát. Egy régi versében a költői kérdést nevezte undorító-nak, most a MI A PINCÉBEN a metafora abszurditását villantja fel. (Szerencsére legkülönbözősebb eszközökkel, a hajmeresztő enjambement-t még bőven alkalmazza.) Az ámulat hangja szégyenlősebben szólal meg; ha gyerekes, akkor dackorszakába lépett gyerekekre emlékeztet. Távolodott Rilketől, érdességében Petrihez közeledett, Mozarttól Cage-hoz.

Tárgyi világa is beszűkült, hogy a megmaradtak nagyobb jelentőséget kapjanak; társak valami apokaliptikus várakozásban (A KEZDET), aminek legméltóbb környezete ez a Beckett-díszlethez illő kopárság. Ha valamiről azt olvassuk, hogy „vörös fonál” húzódik benne, többnyire joggal gyaníthatjuk, hogy félúton el fog tűnni, mint Kukorelly kedvelt motívuma, a troli a Szondi utcából; ennek ellenére megkockáztatnám, hogy a kötet fő vonulata a tehetetlen, kínzó várakozás rajza: AKKOR MEGÁLLTUNK, S.-NAK, NYOLCVANKILENC NYOLC TIZENKETTŐ stb. A legegyszerűbb és legkevésbé megválaszolható kérdéseket firtatja az igénytelennek álcázott kis remek, a NEM LEHET. MIVEL TILOS: itt kell lenni? És tényleg itt? A gyűjteményt áthatja a válaszon hiába töprengő értelem tragikomikuma. A legtöbb, amit elérhet, hogy más pillanatokban (FÉNYKÉPEZÉS) vagy más sorsokban (SÉTÁLNAK, KIÜLNEK A PARKBA) szemléli ugyanannak a feleslegességnek számtalan változatát. Hogy „helyi értékét” felmérhessük, e hiábavaló erőfeszítés hátterével kell látnunk a theodicea problémájából úzótt „tréfát”, az EGY-ÜGY istenkáromló grimaszát is.

A szándékolt szürkeség néha szinte őstestamentumi szikárságot eredményez: „...nem volt

jó az, a / boldogság. És nem / jó szeretni se" (HÁROM). A tárgy körül tehetetlenül kaparászó, le-lecsusszanó és újra visszatérő elme ábrázolása (újabb Beckett-téma!) gyakran követeli éppen az ellenkezőjét: a szöveg felhígítását, mániákus ismétléseket. Nem hiba, éppen a következetesség indokolja sok fölösleges, ábrázolásra nem méltó tárgy jelenlétét. Ezt a költészetet nem a komolytalanságtól kell félni, hanem – néhány esetben – az érdektelenségtől (ELSZÁNT LEGYEK, ÉN IGAZÍTOM EL). Szerencsére, a sorból kissé „külögő” darabokban megtalálhatjuk a tarkabarka koloritot, ha nem is a MANIÉRE bőségében (TIZENKILENC DARAB, ILYENKOR MELEG VÍZZEL MOSSA A KOCSIT). Az új kötet egyszerűbb és mélyebb.

Tasnádi (vagy, a fülszöveg és copyright szerint, Tasnád) Attila kötetében is ott kísért a MOLLOY szerzője: a kivettség, a leépülés állandóan visszatérő motívumaiban, az ürülék és mindenféle testnedv áradatában (EGYÜGYÜ KÍSÉRTET, RAJTA). A kísértet nála az abszolút kívülálló, aki a sötétből, az üres univerzumból leselkedik a világba (– rokona több felbukkanó szerepnek, a nézőnek, a fogolynak). Folytonos nosztalgia húzza az ocsmány életbe, a szüntelenül bomló, bűzlő, széteső anyaghoz és mindenhez, ami az életben tart, az emlékekhez, érzelmekhez: „... ez a dühöm nem valódi, tudja? Csak valami kísértet, / [...] visszajár belém Rabelais, tudja?” (KONCEPCIÓ). A lelki valóságnak sincs más útja. „...Még hogy lelki! Még hogy belső! [...] Kikádom a beleimet!” (RAJTA) Az emlékek is egyútt rothadnak az anyaggal, minden bizonytalan – a kísértetek, mint köztudott, vonzódnak a homályossághoz. „Már csak a pusztá / tényeket ha nézzük: nincsenek is / pusztá tények...” (SÖTÉT VAN) Megváltásféleként a steril élet jelenik meg; a nem romló „igazi arc” csontmosolya (ARC) és tisztára mosott tudat (CSÖND, 1000 ÉVES BIRODALOM).

A pillanatok számlálása, a panasz a mulandóságra és arra is, hogy a maradandóság csak meghosszabbított értelmetlenséget jelent, rokonítja Kukorellyvel; jól sikerült példája a MI VAN RAJTAM és a Tasnádinál szokatlanul egyszerű hangú, remekművű AZ UDVARON POR. A (túl)kulturáltsághoz való viszonya már inkább Parú Nagyéhoz hasonlít, bár problémátlanabb annál. Tasnádi is számol az automatizmusok beindulásával, de nemcsak néhányat

használ ki egyszerre, hanem egész áradatnyit. Az ő fantáziáját hiába próbálnánk megszokni; azt hiszem, nagyon kevesen tanulnák meg néhány sorát, egy részletét. Ahol simán *hatásos* lenne, azonnal bevet egy nyelvi játékot vagy kiábrándító önreflexiót, kodót fejleszt, néha fogyaszthatatlan, amorf masszává kalapálja a költeményt (NAUMBURG ÉS KÖRNYÉKE).

Legszívesebben német romantikusokat idéz, de – most már nem is meglepő – Pílinzkyt is elég gyakran (NAUMBURG ÉS KÖRNYÉKE, SÖTÉT VAN), bár tomorségre csak elvétve törekszik (NOSTRADAMUS). KZ-irodalmat viszont művel – olyan irtozáttal tudja felidézni kollégiumi élményeit (SZUBKONTINENS).

Mindenképpen említendő vers a botrányosan könnyed HALYAZ, a KONCEPCIÓ (– ebben „egy pozitívista leherautó, egy empirista traktor, két / szolipszista nyavalva meg egy / objektív aszfalfúrógép” török az üttestet!). A kötet átlaga „készebb”, kiérleltebb költőt mutat, mint az előző két szerző első kötetei – Tasnádi Atulától az lenne igazán meglepő, ha a jövőben nem szerezne nekünk további kellemes meglepetéseket.

Nem értékítéletként, hanem a logika kedvéért hagyom utoljára Cselényi Bélát – az ő fejlődése más, négy kötete jóval kacskaringósabb utat rajzol, mint a többieké. Hajlamai és tájékozódása – az Új Szimposion virágkorában – egyféle aktivizmushoz vonzották, és éppoly elszántan ragaszkodott a stílus kívánalmaihoz, mint a nem is 68-as, inkább 67-es alapálláshoz.

A MAGÁNBÉLYEG-ben (1983) gyakran akadhattunk tipográfiai meglepetésekre, fonetikai, matematikai jelekre, de a kötött formák szaporodásával nagy lépést tett az amatőrpésedés irányába. Aki a szabad versben van igazán otthon, nyilván helyzeti előnnyel indul, ha fűzfaverset próbál hamisítani – a tehetség akár egy mustármagnyi valódi dilettantizmust is felhasználhat.

Érdekes módon az ÜZENNEK A FALMIKULASOK első felében (1982–84) nem folytatta ezt a vonalat, inkább aktivista stílusát: ezt egyszerű versbeszéd, de nagyon gazdag nyelvezet, logikus, mégis fantáziadús képek jellemzik. Nagyjából 1985-től tért vissza a normaszegés álinaiv módjához. A kötetnek csak kisebb része tartozik ebbe a csoportba, és jobban szeretném elméleteimet az igazságnál, ha azt állítanám,

hogy csak ezek a jók – bár a legszebb, a NEHEZTELEK, valóban közülük való. (Tárgyat tekintve fejezet a nyomorúság enciklopédiájából – és remek szétszóródó rímpárral kolompolt: „hermákat-mellrákat”).

A fordulópont leginkább a KERÉKPÁRRA KELL FELÜLNI, valóságos humorsokk, de sirva vigad az olyasó. A humor mindig kegyetlen tárgyilagosságból fakad, a költőnek alkalmi tudathasadáson kell átessenie. Első a részvét, az pillant érdeklődéssel az emberéletekbe, míg a gyerekes gonoszság lát élesen minden groteszk apró torzulást.

Hasonló virtuóz kis skizofréniák frissítik egész szemléletét. A fantázia játéka megingathatatlan józanságon alapulnak, legmeglepőbb fordulatai egyszerű, önmagukban csöppet sem mulatságos tényekre épülnek. Arra, hogy Kelet-Európában más számít normálisnak, mint Skandináviában (TAPASZTALATAIM, SVÉD BÖRTÖN), ugyanolyan humorral reagál, mint az emberi és háziméh-szexualitás különbségére (A MÉHEK). Ha a felszint nézzük, léhaság, a mélyben dac az ösztönök és országhatárok hatalmával szemben.

Cselényi mindig pontosan felméri célját: ha csak játszik, nem álcázza homályos műremeknek. A kis körre terjedő, személyes költészet hagyományát választja (LÉGGÖMBRE KÖTÖTT CETLI KOSZTOLÁNYINAK); bízhatunk benne, ezután sem téveszti össze a balettet a magasugrással.

Az egyetlen, amivel szemben nem mindig képes megőrizni a kellő távolságot, a hatvanas évtized (és különösen Ginsberg, akinek sokat köszönhet) – ez valóban ásataggá teszi néhány versét (KÖZLEKEDÉSI KARCOLAT). Egyes ellenpontozással elkerülhető hiba – ezt bizonyítja a NOSZTALGIA, a jegyzet finom trükkjével. (A 6. pont titokzatos bűncselekményén, a Jovinezán alighanem Giovinezza értendő.)

A maguk ironikus idézőjelekkel körülbástyázott módján igen sok gyöngédség szorult a szerelmi versekbe (MEGRAGADÁS, NAOMY). Cselényi erotikus fantáziája (részben talán a szülőváros kissé viktoriánus légkörének köszönhetően) rendkívül friss. Felbukkanhat benne kígyó, cápa, holttetem, az sem vészjósló, csak szecessziós fűszerszám – mint ahogy egészséges a szenvedése is (VÁLÁS 2).

Nem csodálnám, ha néhány kitétele bosszantana egyes, humortalanabb feministá-

kat (HÜVELYNÉZETBŐL). Ami pedig a nemzeti öntudatot illeti, a könyörtelen elfogulatlanság nem irgalmaz a bunkóság budapesti alfajának, sem a szabadságpótló botránysajtónak (TANÁCSOLTÁK, DADOGÓ MEMORANDUM). Ne a Nagy Költő máris férges márványszobrán nevesünk, ha azt olvassuk, hogy A HIROSIMAI TEK-NŐSBÉKA megundorodott „a korall-tulipánosó csaba-királyfi-bugyborékkoltató tengertől”, hanem a saját zürös-aluljáró életünkön. Ha tudunk. Mivel nem nyújtja azokat a tudatküszöbökig sem érő másodlagos kielégüléseket, amik az erdélyi szerzők népszerűségének nem kis részét adják, tartok tőle, hogy Cselényi Béla értékes költészete és rokonszenves egyénisége ellenére sem számíthat igazán széles körű sikerre. Bárcsak tévednék.

Hajdú Gergely

RÍMEK BONCOLÓASZTALA

*Parti Nagy Lajos: Szódalovaglás
Jelenkor, 1990. 188 oldal*

Parti Nagy Lajos SZÓDALOVAGLÁS című kötetének alcíme, mely a címdal alján mintegy műfaj-meghatározás is: mintamondatok nulla. A könyv százhetvenöt oldalas anyaga? Vers. Így, ahogy mondom. Verstörédékek, verstörmelékek, szövegszilánkok, lábjegyzetnek álcázott versek. A könyv végén tizenegy oldalas tartalmi mutató is van, helyesebben: tartalom és forma. Hazudnék, ha szokványértelemben tartalomjegyzéknek mondanám; mert itt az egyes daraboknak hol az első, hol az utolsó sora szerepel, hol valamelyik jellemző szócsoportja, töredék félsora; és így tovább. Parti Nagy Lajos nemcsak hogy kész és befejezett költőgyéniség, de költő a javából. Minden íze-porcikájának a reakciója: a költőé. Az az ember, akinek mindenről vers jut az eszébe; és pedig, rímanyagát és rimgazdagságát tekintve, olyan költő, aki konzervatív értelemben is alaposan elsajátította a rímshótárat, s egy szóról rögvest beugrik, eszébe jut a rímpár, ha akarja, ha nem akarja, ha kell, ha nem